

گزاره‌برگ

بیماری‌های واگیر ایران و جهان

آخرین وضعیت بیماری **تب دنگی** در کشور و وضعیت شاخص‌های اپیدمیولوژیک و حشره‌شناسی

گزارش شانزدهم

تا تاریخ ۱۴۰۵/۰۵/۰۱

گروه مدیریت بیماری‌های منتقله توسط ناقلین

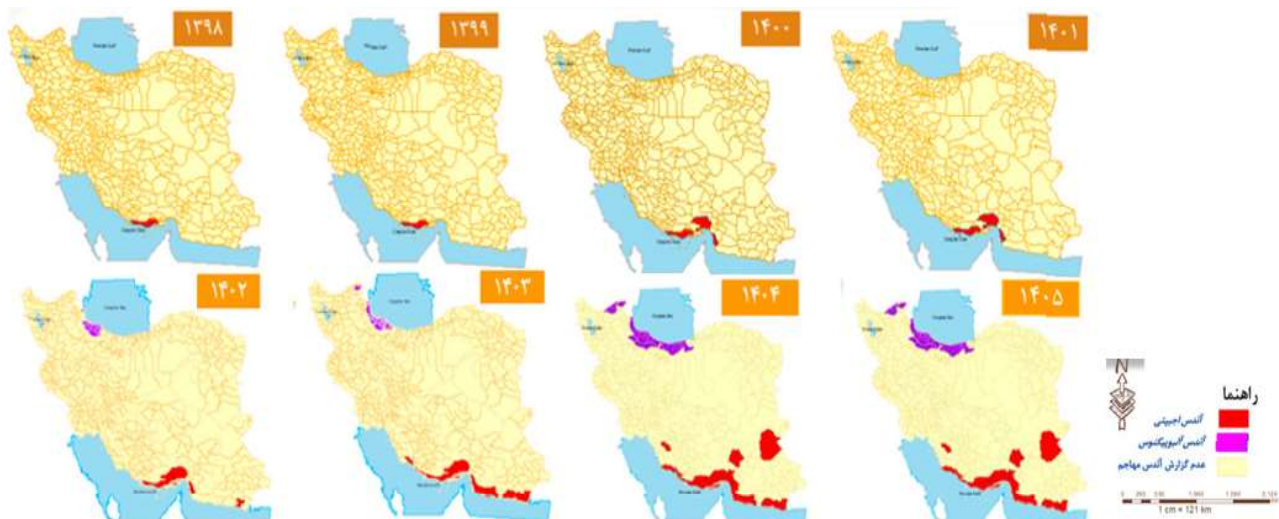
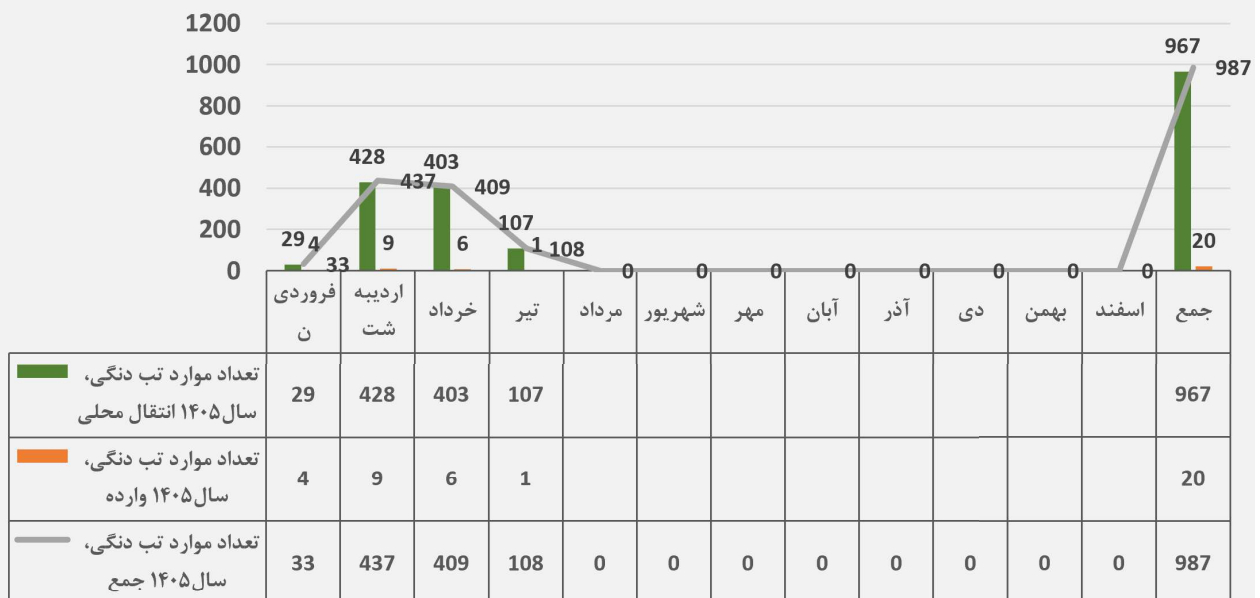
آخرین وضعیت کشور

- از ابتدای سال ۱۴۰۵ تا پایان تیر تعداد ۹۸۷ مورد تب دنگی گزارش شده که ۹۶۰ مورد از دانشکده چابهار، ۱۲ مورد از دانشکده ایرانشهر، ۱ مورد از دانشگاه هرمزگان، ۱۳ مورد از دانشگاه زاهدان و ۱ مورد از دانشگاه بیرجند می باشد. همه موارد شناسایی شده در سایر دانشگاه‌ها (بجز پندرعباس) سابقه سفر به چابهار داشتند.
- از ۹۸۷ مورد گزارش شده ۹۶۷ نفر انتقال محلی و ۲۰ نفر وارده از کشور پاکستان بودند.
- تعداد موارد شناسایی شده تب دنگی در دانشکده چابهار در تیرماه نسبت به خرداد کاهش حدود ۴ برابری (۴۰۹ مورد در خرداد و ۱۰۸ مورد در تیرماه) داشته که به نظر می رسد مربوط به افزایش شدید دما و کاهش فعالیت پشه باشد.

نکات قابل توجه

- کارگروه سلامت و امنیت غذایی استان سیستان و بلوچستان اختصاصاً با موضوع تب دنگی تشکیل گردید و اقداماتی در راستای کنترل بیماری تب دنگی در سطح وزارت کشور در حال پیگیری می باشد.
- با توجه به بیماریابی مطابق نظام مراقبت سندرمیک در خرداد ماه تعداد ۱۷۳ نمونه از بیماران محتمل تب دنگی در استان هرمزگان اخذ شده که هیچ مورد مثبتی گزارش نشده است.
- طبق آخرین بررسی ها در هفته دوم تیرماه، در شهرستان گلوگاه (نقطه مرزی بین استان گلستان و مازندران) پشه آئدس صید شده است که نشاندهنده پیشروی پشه به سمت استان گلستان بوده و لازم است تمهیدات لازم در مورد مراقبت دقیق حشره شناسی مورد توجه قرار گیرد.

تعداد موارد تب دنگی شناسایی شده در سال ۱۴۰۵

وضعیت کشور با توجه به حضور ناقل و انتقال بیماری:

سناریو اول: طبق نظام مراقبت حشره‌شناسی، تا کنون پشه آئدس صید نشده است.	سایر مناطق کشور که در این جدول نامی از آن‌ها ذکر نشده است.
سناریو اول: پشه آئدس مهاجم استقرار نیافته است (صید پشه ناقل موردی بوده است که با توجه به اقدامات کنترلی و پاسخ سریع، پشه فرصت تکثیر و استقرار نداشته است).	استان بوشهر (شهرستان جم، برازجان و دیر)، استان قزوین (شهرستان رازمیان)، سیستان و بلوچستان (شهرستان زاهدان و دشتیاری)، استان اردبیل (شهرستان اصلاندوز)، استان فارس (شهرستان مهر و کازرون)، استان کرمان (جیرفت)
سناریو دوم: استقرار محدود و محلی پشه آئدس مهاجم (در محدوده ۲۵ کیلومتری)	استان هرمزگان (شهرستان سیریک و خمیر)، استان زنجان (شهرستان طارم)
سناریو سوم: استقرار گسترده آئدس مهاجم در محدوده بیش از ۲۵ کیلومتر (بدون انتقال محلی)	هرمزگان (بجز سیریک و خمیر در سناریو دو)، استان گیلان، استان بوشهر (عسلویه و کنگان)، استان مازندران (غرب و مرکز استان)، استان آذربایجان شرقی (خدافرین، هوراند و کلیبر)، استان اردبیل (بیله سوار)
سناریو سوم: استقرار گسترده آئدس مهاجم با انتقال محلی	استان هرمزگان (بندرلنگه و بندرعباس)، استان سیستان و بلوچستان (چابهار و کنارک)

شاخص‌های مراقبت حشره‌شناسی نیمه دوم اردیبهشت‌ماه سال ۱۴۰۵ در شهرستان‌های منتخب

شاخص	چابهار (شهر)	کنارک	بندرعباس (مرکز ۲۲ بهمن)	بندر لنگه	رامسر (هتل کوثر)	انزلی (اداره بنادر)	رشت (مرکز شماره ۳)
شاخص تخم	۵	۳/۷۵	۲/۸۸	۰/۸۸	۱/۲	۰/۵۷	۲/۵۶
شاخص ظرف	۲/۴۷	۲/۵۶	۰	۰/۶۸	۳/۱	۰	۰
شاخص خانه	۱۱/۳۴	۴/۲۷	۰	۱/۶۶	*	۰	۰
شاخص بر تو	۱۲/۴۱	۵/۹۸	۰	۱/۶۶	*	۰	۰
شاخص شفیره	*	*	۰	۰	*	۰	۰
شاخص بالغ	*	*	۱۶	۱	۲	۰	۰
تفسیر و ملاحظات	به علت مساعد بودن وضعیت آب‌وهوایی و افزایش دما، طبق شاخص‌ها فعالیت تکثیری ناقل نسبت به نیمه اول اردیبهشت‌ماه سال جاری کاهش کمی داشته به نظر می‌رسد با توجه به افزایش ۲/۵ برابری شاخص بر تو نسبت به پتانسیل حد هشدار طغیان که ۵ در نظر گرفته شده، دمای هوا مناسب و حضور ویروس در چرخه انتقال بیماری، شرایط برای تکثیر پشه و انتقال بیماری مساعد بوده و تعداد موارد بیماری برای شهرستان‌های چابهار و کنارک برای خردادماه و ماه‌های آتی افزایش چشمگیر داشته و خطر اپیدمی همچنان وجود خواهد داشت. به غیر از شاخص بالغ که کاهش قابل ملاحظه‌ای به نسبت راند قبلی داشته است سایر شاخص‌ها تغییر چندانی نکرده‌اند و کمی شاخص اوویرترب کمی بالاتر رفته است. اگرچه شاخص بالغ با عدد ۱۶ نیز عدد بالایی است اما از آنجاییکه عمده‌ترین زیستگاه‌های لاروی در این ایستگاه را قایق‌ها تشکیل می‌دهند و گرمای هوا باعث خشک شدن آب از قبل مانده در این قایق‌ها شده است تخم‌گذاری در اوویرترب همچنان ادامه داشته ولی به دلیل کاهش زیستگاه‌های ذکر شده شاخص بالغ افت کرده است. همه شاخص‌ها به غیر از شاخص بالغ که کمی نسبت به راند قبلی کاهش یافته است افزایش نشان می‌دهند. بنابراین زیستگاه‌های داخلی به دلیل ذخیره و نگهداری آب در ظروف و نیز استفاده از کولرها و افزایش آب‌های زیر کولر افزایش یافته‌اند که شاخص‌های لاروی را بالا برده است اما کاهش زیستگاه‌های بیرونی به دلیل همین افزایش دما و خشک شدن آن‌ها در این راند نسبت به راند قبلی باعث کاهش شاخص بالغ شده است. در نیمه دوم اردیبهشت ۱۴۰۵، شاخص ظرف با افزایش جزئی به ۳/۱ رسیده است. این افزایش اندک می‌تواند نشان‌دهنده تداوم یا ایجاد تعداد بیشتری از ظروف یا محل‌های بالقوه تجمع آب در محیط باشد. در همین دوره شاخص بالغ (HLR) نیز از ۱/۷ به ۲ افزایش یافته است که بیانگر افزایش خفیف حضور پشه‌های بالغ در منطقه مورد بررسی می‌باشد. به طور کلی مقایسه دو دوره نشان می‌دهد که هرچند میزان تغییرات در شاخص‌ها چشمگیر نیست، اما افزایش جزئی در شاخص ظرف و شاخص بالغ در نیمه دوم اردیبهشت می‌تواند بیانگر افزایش تدریجی فعالیت پشه‌ها با گرم‌تر شدن شرایط محیطی باشد. این موضوع ضرورت ادامه پایش منظم، شناسایی و حذف اطراف ایستگاه را برای جلوگیری از افزایش جمعیت پشه آئدس در دوره‌های بعدی نشان می‌دهد. با توجه به شروع فصل گرما سیکل تکامل ناقل به شروع شده است، ولی وفور پشه بالا نیست. درحال حاضر سایر شاخص‌ها صفر است اما با تداوم افزایش دما شاخص‌های دیگر نیز افزایش می‌یابند. حضور مخزن ویروسی در منطقه منجر به طغیان شود. در صورت ورود مخازن ویروس احتمال بروز انتقال محلی و طغیان تب دنگی وجود دارد.						

شاخص‌های مراقبت حشره‌شناسی نیمه اول خردادماه سال ۱۴۰۵ در شهرستان‌های منتخب

شاخص (مرکز شماره ۳)	چابهار (شهر)	کناری	بندرعباس (مرکز ۲۲ بهمن)	بندر لنگه	رامسر (هتل کوثر)	انزلی (اداره بنادر)	رشت (مرکز شماره ۳)
شاخص تخم	۲/۷۷	۱/۰۷	۶/۰۷	۲/۱۴	۰/۷	۲/۷۷	۲/۴۸
شاخص ظرف	۱/۷	۱/۶	۰	۰	۱۱/۱	۰	۱۰٪
شاخص خانه	۹	۵/۲۱	۰	۰	*	۰	۱۳٪
شاخص بر تو	۹/۱	۶/۹۵	۰	۰	*	۰	۰/۰۲
شاخص شفیره	*	*	۰	۰	*	۰	۰
شاخص بالغ	*	*	۳	۰	۴/۲	۰	۲
تفسیر و ملاحظات	به علت افزایش دما و نامساعدتر شدن وضعیت آب‌وهوایی نسبت به دوره قبل، طبق شاخص‌ها فعالیت تکثیری ناقل نسبت به نیمه دوم اردیبهشتماه سال جاری کاهش یافته و به نظر می‌رسد با توجه به افزایش تقریبی ۲ برابری شاخص بر تو برای شهرستان چابهار و ۱/۵ برابری شهرستان کنارک نسبت به حد هشدار طغیان که ۵ در نظر گرفته شده، رطوبت مناسب و حضور ویروس در چرخه انتقال بیماری، شرایط برای تکثیر پشه و انتقال بیماری مساعد بوده و برای شهرستان‌های چابهار و کنارک طی نیمه دوم خردادماه و ماه‌های آتی خطر اپیدمی همچنان وجود خواهد داشت. بالا رفتن دمای هوا باعث تبخیر و خشک شدن زیستگاه‌های لاروی شده که منجر به تخم‌گذاری پشه‌ها در اوویترپ و بالا رفتن شاخص تخم نسبت به نیمه قبلی و نیز پایین آمدن شاخص بالغ نسبت به دوره قبلی است. (با توجه به نبود زیستگاه‌های طبیعی تمایل پشه به تخم‌گذاری در اوویترپ بالا می‌رود). افزایش دما باعث تبخیر و خشک شدن زیستگاه‌های طبیعی و افزایش تخم‌گذاری آندس در اوویترپ‌ها و کاهش شاخص بالغ شده است. در نیمه اول خرداد، شاخص تخم ۰/۷ نشان‌دهنده سطح پایین تخم‌گذاری و فعالیت محدودتر جمعیت ماده‌های بالغ آندس در محل است. با این حال، شاخص ظرف ۱۱/۱ و HLR معادل ۴/۲ بیانگر آن است که تعداد قابل توجهی از ظروف و زیستگاه‌های بالقوه یا بالفعل لاروی در محیط وجود داشته و شرایط برای استقرار و تکثیر اولیه ناقل مهیا بوده است. در مجموع، این نیمه بیشتر بیانگر فاز وجود کلون‌های مستعد و آلودگی محیطی نسبتاً بالا، اما با شدت کمتر تخم‌ریزی است. حضور مخزن ویروسی در منطقه می‌تواند منجر به برقراری انتقال محلی و طغیان بیماری شود. به دلیل شروع فصل گرما سیکل تکامل ناقل شروع شده است، با توجه به آب‌وهوایی، سیکل تکامل ناقل شروع شده است و پشه بالغ صید گردیده، با توجه به بارندگی در دو هفته گذشته زیستگاه مخفی موجود در طبیعت های لاروی موجود در طبیعت و خانه‌ها باعث شده شاخص های ظرف و خانه نمایان گردند. حضور مخزن ویروسی در منطقه می‌تواند منجر به برقراری انتقال محلی و طغیان بیماری شود. با توجه به شروع فصل گرما سیکل تکامل ناقل شروع شده است، با توجه به آب‌وهوایی، سیکل تکامل ناقل شروع شده است و پشه بالغ صید گردیده، با توجه به بارندگی در دو هفته گذشته زیستگاه مخفی موجود در طبیعت های لاروی موجود در طبیعت و خانه‌ها باعث شده شاخص های ظرف و خانه نمایان گردند. حضور مخزن ویروسی در منطقه می‌تواند منجر به برقراری انتقال محلی و طغیان بیماری شود.						

تعریف شاخص‌ها

- شاخص تخم: میانگین تعداد تخم به اوویترپ در ۲۴ ساعت
- شاخص ظرف: درصد ظروف محتوی آبدارای لارو و شفیره به کل ظروف حاوی آب بررسی شده
- شاخص خانه: درصد خانه‌های دارای حداقل یک ظرف مثبت به کل خانه‌های بررسی شده
- شاخص بر تو: تعداد ظروف دارای لارو و یا شفیره در ۱۰۰ خانه بررسی شده
- شاخص شفیره: تعداد شفیره‌ها در هر خانه، تقسیم بر تعداد افراد در هر خانه (در ۱۰۰)
- شاخص بالغ: میانگین وفور بالغ صید شده به فرد و به زمان
- ظرفیت انتقال (Receptivity): وجود ناقل و سایر عوامل اکولوژیک و اقلیمی که شرایط برقراری چرخه انتقال بیماری‌های منتقله توسط آندس مهاجم را فراهم می‌کند.
- آسیب‌پذیری (Vulnerability): خطر ورود یا تشدید گردش ویروس توسط افراد بیمار یا پشه‌های آلوده

❖ در حال حاضر بدلائل نبود تیم حشره‌شناسی کافی، این شاخص بررسی نمی‌شود؛ بزودی این شاخص‌ها در دسترس خواهد بود.

در جدول زیر شاخص‌ها به تفکیک هر شهرستان صرفاً یکی از پایگاه‌های دیده‌ور مهم برای نمونه ذکر شده است (در هر شهرستان حداقل سه پایگاه دیده‌ور حشره‌شناسی وجود دارد و شاخص‌ها باید به تفکیک برای هر پایگاه دیده‌ور، در گذر زمان مقایسه، بررسی و تجزیه و تحلیل شود).

نکته اول

حق چاپ و انتشار معنوی داده‌ها برای معاونت بهداشتی دانشگاه‌های علوم پزشکی و مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر محفوظ است.

نکته دوم

معاونت بهداشت
مرکز مدیریت بیماری های واگیر

جهت کسب اطلاعات بیش تر از بیماری های واگیر در ایران به
لینک <https://icdc.behdasht.gov.ir> مراجعه فرمایید.

